

Když mladí lidé dostanou prostor, vzniká změna. Zkušenosti z první fáze projektu v Srbsku

4.2.2026 - | Arnika

Kvalita životního prostředí je pro mladé lidi v Srbsku stále důležitějším tématem. Podle aktuálních výzkumů patří, hned po osobní svobodě, k jejich nejvyšším hodnotám. Zároveň mezi nimi přetrvává silná nedůvěra v instituce a pochybnosti o tom, zda mohou veřejné dění skutečně ovlivnit. Přitom právě zapojení veřejnosti je zásadní pro rozvoj země i pro budování dobrých vztahů s ostatními státy, včetně Česka. Podobnou zkušenost máme i od nás z přelomu 80. a 90. let, a proto víme, jak důležitá je v takových chvílích podpora a sdílení know-how.

S organizací ALHem, kterou založily zkušené odbornicemi s praxí z vedení klíčových srbských institucí zaměřených na ochranu před toxickými látkami, jsme v roce 2025 za podpory Ministerstva zahraničních věcí zahájili projekt, který pomáhá mladým lidem zapojovat se do veřejného dění. Zaměřili jsme se přitom na posilování ochrany spotřebitelů před toxickými látkami ve spotřebním zboží – oblasti, ve které máme rozsáhlé zkušenosti. Ostatně, máme v tomto ohledu jedny z nejlepších zákonů na světě.

Ceníme si podpory Ministerstva zahraničních věcí pro transformační projekty, které pomáhají našim partnerským zemím růst a zároveň budují dobré jméno Česka v zahraničí. I kvůli nim má naše země v Srbsku i dalších prioritních zemích nadstandardně dobré vztahy.

Do našeho projektu “Edukace mladé generace pro ekologicky odpovědné Srbsko” se přihlásilo 51 mladých lidí z různých regionů Srbska. Postupně se z nich vytvořila aktivní skupina zhruba 30 účastníků ve věku 18–24 let. Projekt je postaven na principu learning-by-doing, tedy učení se skrze konkrétní činnosti a vlastní zkušenost, od sběru vzorků a práce s daty až po komunikaci s institucemi, médií a veřejností.

Během roku 2025, který byl první fází dvouletého projektu, proběhla řada online i prezenčních školení zaměřených na chemickou bezpečnost materiálů přicházejících do styku s potravinami. Účastníci se seznámili se základní legislativou, principy ochrany zdraví i s laboratorními analýzami plánováním odběrů vzorků, do kterého se i zapojili. Součástí projektu byla také legislativní analýza, která pojmenovala rozdíly mezi srbskou a evropskou legislativou a upozornila na slabá místa ochrany spotřebitelů. V budoucnu by měla pomoci Srbsku zlepšit ochranu spotřebitelů na úroveň, jakou máme my.

Důležitým momentem byla druhá polovina roku 2025, kdy vznikl report shrnující výsledky analýz keramických hrnků na obsah olova a kadmia ze srbského trhu. Na jeho zveřejnění navázala společná tisková zpráva Arniky a ALHem, která v Srbsku vzbudila výrazný mediální ohlas díky nálezu hrnků s vysokým obsahem těžkých kovů.

Na základě zjištění ALHem s podporou 12 organizací občanské společnosti vyzval srbské Ministerstvo zdravotnictví k mimořádným kontrolám zboží, stažení nevyhovujících výrobků z trhu a úpravám národní legislativy v souladu s předpisy Evropské unie. Na tomto základě **ministerstvo skutečně kontroly provedlo a toxické hrnky stáhlo jak z trhu, tak od spotřebitelů.**

Pro mladé účastníky to je cenná zkušenost: viděli, jak se odborná data mohou proměnit ve veřejnou debatu a konkrétní kroky ke změně.

První rok projektu “Edukace mladé generace pro ekologicky odpovědné Srbsko” ukazuje, že **mladí lidé chtějí být součástí řešení - pokud k tomu mají prostor, podporu a správné nástroje**. V druhé fázi projektu, tedy v roce 2026, budeme pokračovat dalšími aktivitami zaměřenými na rozvoj znalostí a praktických kompetencí mladých lidí. Jedním z témat budou také tzv. věčné chemikálie PFAS, které se, na rozdíl od Srbska, v Evropské unii začínají postupně omezovat.

<https://arnika.org/novinky/kdyz-mladi-lide-dostanou-prostor-vznika-zmena-zkusenosti-z-prvni-faze-projektu-v-srbsku>